

Prevenција zlouporabe droga za tražitelje koji su adolescentni dječaci u okviru prihvata

Smjernice za grupnu raspravu

**Smjernice za grupne rasprave o prevenciji zlouporabe
droga s tražiteljima koji su adolescentni dječaci u okviru
prihvata**

**Za upotrebu s EUAA-ovom animacijom
„Život je posvuda”**

Ožujak 2025.

Europski potporni ured za azil (EASO) preimenovan je 19. siječnja 2022. u Agenciju Europske unije za azil (EUAA). Sva upućivanja na EASO, njegove proizvode i tijela treba tumačiti kao upućivanje na EUAA.

Rukopis je dovršen u ožujku 2025.

Ni Agencija Europske unije za azil (EUAA) ni bilo koja osoba koja djeluje u ime Agencije ne odgovaraju za moguće korištenje sljedećih informacija.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2025.

PDF ISBN 978-92-9418-042-1 doi:10.2847/2485935 BZ-01-25-014-HR-N

© Agencija Europske unije za azil (EUAA), 2025.

Reproduciranje je dopušteno pod uvjetom da se navede izvor.

Za svako korištenje ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu EUAA-a dopuštenje će možda trebati tražiti izravno od odgovarajućih nositelja prava. EUAA nije nositelj autorskih prava u vezi sa sljedećim elementima:

Ilustracija naslovnice: Animacija „Život je posvuda” © EUAA, 2024.

O smjernicama

Zašto su ove smjernice osmišljene? Zloupotreba droga prepoznata je kao česta pojava u okviru prihvata u državama članicama EU-a i zemljama pridruženima šengenskom području ⁽¹⁾. EUAA stoga stavlja poseban naglasak na prevenciju u u radu s tražiteljima, a posebno s dječacima tražiteljima koji predstavljaju skupinu za koju je utvrđeno da je najizloženija riziku. Ove su smjernice izrađene kako bi dopunile i upotrebljavale se zajedno s EUAA-ovom animacijom o prevenciji zloporabe droga ⁽²⁾. One imaju za cilj pomoći stručnjacima za prihvata u vođenju preventivnih rasprava s tražiteljima koji su adolescentni dječaci.

Kako su ove smjernice pripremljene? Tim agencije EUAA za pitanja ranjivosti izradio je ove smjernice uz podršku stručnjaka iz država članica u području zloporabe droga i prevencije zloporabe droga, ranjivosti i mentalnog zdravlja. Tijekom pripreme ključno je bilo savjetovanje sa stručnjacima iz Agencije Europske unije za droge.

Kome su smjernice namijenjene? Ove su smjernice namijenjene stručnjacima koji u okviru prihvata rade s tražiteljima koji su adolescentni dječaci, uključujući socijalne radnike, savjetnike, psihologe i nastavnike. Mogu biti korisne i stručnjacima za prihvata drugih profila osposobljenih u području psihosocijalnog rada.

Kako se koristiti ovim smjernicama? Nakon uvodnog dijela, ove su smjernice podijeljene u dva glavna odjeljka. U prvom odjeljku objašnjava se EUAA-ova animacija o prevenciji zloporabe droga i njezina svrha. U drugom odjeljku navode se savjeti za vođenje grupnih rasprava s tražiteljima koji su adolescentni dječaci, služeći se animacijom kao alatom. Kratak pregled tema zloporabe droga i prevencije zloporabe droga nalazi se u prilogima kako bi se poboljšalo opće razumijevanje stručnjaka za prihvata koji će voditi grupne rasprave s tražiteljima koji su adolescentni dječaci.

Kako su ove smjernice povezane s drugim EUAA-ovim materijalima?

Ovim se smjernicama dopunjuju drugi EUAA-ovi resursi o mentalnom zdravlju i dobrobiti, psihoedukaciji ⁽³⁾ i psihosocijalnoj osviještenosti osoblja na terenu ⁽⁴⁾. Animacija je dio EUAA-ova portala za azil „Let’s Speak Asylum” (pružanje informacija u okviru prihvata) ⁽⁵⁾. Svi EUAA-ovi praktični alati dostupni su na internetu na njegovu mrežnom mjestu: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

⁽¹⁾ 27 država članica EU-a te Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska.

⁽²⁾ EUAA, „Prevention of substance use” (Prevencija zloporabe droga), EUAA-ov kanal na YouTubeu, 13. prosinca 2024., pristupljeno 6. veljače 2025., <https://www.youtube.com/watch?v=nsJPFqE517o&t=36s>. Animacija je dostupna na engleskom jeziku i osam čestih jezika koje govore tražitelji međunarodne zaštite koji dolaze u Europu. Sadržava i podnaslove na 22 jezika EU-a.

⁽³⁾ EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management* (Praktični vodič o mentalnom zdravlju i dobrobiti tražitelja međunarodne zaštite – dio I. za više rukovodstvo), studeni 2024., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>; EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part II. for those working in the first line* (Praktični vodič o mentalnom zdravlju i dobrobiti tražitelja međunarodne zaštite – dio II. za osoblje na terenu), studeni 2024., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-ii-first-line-officers>; EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part III. Toolbox for the implementation of mental health and psychosocial support* (Praktični vodič o mentalnom zdravlju i dobrobiti tražitelja međunarodne zaštite – dio III. Skup alata za provedbu podrške mentalnom zdravlju i psihosocijalne podrške), studeni 2024., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-iii-toolbox>; EUAA, *How can I support my child during difficult times?* (Kako podržati svoje dijete u teškim trenucima?), lipanj 2023., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-support-my-child-during-difficult-times>; EUAA, *How can I deal with situations in which my parents seem sad, worried, or angry?* (Kako se nositi sa situacijama u kojima su moji roditelji tužni, zabrinuti ili ljuti?), lipanj 2023., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/how-can-i-deal-situations-which-my-parents-seem-sad-worried-or-angry>; EUAA, *How to handle situations when my friend or sibling is sad, angry or does dangerous things?* (Kako se nositi sa situacijama u kojima su moji prijatelj, brat ili sestra tužni, ljuti ili čine opasne stvari?), lipanj 2023., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/how-handle-situations-when-my-friend-or-sibling-sad-angry-or-does-dangerous-things>.

⁽⁴⁾ EUAA, „Psychological First Aid”, EUAA-ov kanal na YouTubeu, 26. lipnja 2023., pristupljeno 6. veljače 2025., <https://www.youtube.com/watch?v=kbcUeng8ul> uz priložene upute.

⁽⁵⁾ EUAA, portal „Let’s Speak Asylum”, siječanj 2023., pristupljeno 23. veljače 2025., <https://lsa.euaa.europa.eu/>.

Sadržaj

Popis pokrata	5
1. Uvod	6
1.1. Svrha ovih smjernica	7
1.2. Kome su smjernice namijenjene?	8
2. EUAA-ova animacija o prevenciji zlouporabe droga	9
2.1. Svrha i ciljna skupina	9
2.2. Ključne poruke, teme i simboli	10
2.3. Priča	11
3. Kako voditi grupne rasprave s tražiteljima koji su adolescentni dječaci služeći se animacijom agencije EUAA	12
3.1. Priprema i zaštitne mjere	12
3.2. Poticanje grupne rasprave	13
3.2.1. Uvod u grupnu raspravu	14
3.2.2. Savjeti za vođenje grupne rasprave – faza 1	15
3.2.3. Savjeti za vođenje grupne rasprave – faza 2	17
3.2.4. Dovršetak grupne rasprave	18
Prilozi s dodatnim informacijama za osobe koje vode preventivne grupne rasprave	20
Prilog I. zlouporaba droga i njihov utjecaj na mlade	20
Prilog II. Što je učinkovita prevencija zlouporabe droga?	22

Popis pokrata

Pokrata ili skraćeni naziv	Definicija
Države EU+	Države članice EU-a te Island, Lihtenštajn, Norveška i Švicarska
EU	Europska unija
EUAA	Agencija Europske unije za azil
EUDA	Agencija Europske unije za droge
EUPC	Europski program prevencije
Konvencija o izbjeglicama	Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. i njezin Protokol iz 1967. (na koje se u zakonodavstvu EU-a o azilu i presudama Suda EU-a upućuje kao na „Ženevsku konvenciju”)
REITOX	Réseau Européen d’Information sur les Drogues et les Toxicomanies (Europska informacijska mreža za droge i ovisnost o drogama)

1. Uvod

Prema nedavnim EUA-ovim istraživanjima, zlorabica droga česta je pojava u okviru prihvaćanja u Europi te se svrstava u tri glavna problema u pogledu mentalnog zdravlja i znakova upozorenja na moguće krizne situacije ⁽⁶⁾. Detaljnija analiza te teme koju su proveli Agencija Europske unije za droge (EUDA) i Agencija Europske unije za azil (EUA) ⁽⁷⁾ pokazala je da je, prema mišljenju stručnjaka za prihvata u državama članicama EU-a i zemljama pridruženima šengenskom području (zemlje EU+), zlorabica droga glavni problem (27 %) ili povremeni problem (50 %) u okviru prihvaćanja ⁽⁸⁾.

Utvrđeni uzroci odnose se na iskustva koja su se dogodila prije ili tijekom putovanja i nakon dolaska. To uključuje traumatične događaje u zemljama podrijetla ili tijekom tranzita, gubitak zajednice i socijalne potpore, nedostatak sudjelovanja u smislenim aktivnostima te nesigurnost povezanu s dugotrajnim postupcima azila ili nezaposlenošću u zemlji primateljici ⁽⁹⁾. Neke od izraženijih posljedica uočenih u vezi s konzumacijom alkohola, upotrebom nezakonitih tvari i lijekova na recept među tražiteljima uključuju probleme s mentalnim zdravljem, socijalne teškoće poput nezaposlenosti, sukoba s članovima obitelji, drugim korisnicima ili osobljem prihvatnog centra, kao i agresivno ponašanje te, u manjoj mjeri, zanemarivanje obrazovanja i obrazovne poteškoće.

Mladi muški tražitelji bez obitelji, uključujući adolescente i maloljetnike bez pratnje, najugroženija su skupina prema rezultatima studije. Slično kao i kod tražitelja u zemljama EU+, tražitelji adolescenti mogu biti skloni rizičnim ponašanjima i eksperimentiranju, što može uključivati i uporabu droga. U tom pogledu mogu biti ranjivi zbog rizika povezanih s putovanjem i kritičnih promjena s kojima se suočavaju pri dolasku i podnošenju zahtjeva za međunarodnu zaštitu u novoj zemlji. Mnogi se suočavaju s nesigurnošću dok čekaju odluku u vezi sa zahtjevima za međunarodnu zaštitu. Osim toga, osobe koje u Europu dolaze bez pratnje suočavaju se s izazovima samostalnog rješavanja svoje situacije jer je njihova obitelj i zajednica često daleko.

⁽⁶⁾ EASO, *Mental health of applicants for international protection in Europe – Initial mapping report* (Mentalno zdravlje tražitelja zahtjeva za međunarodnu zaštitu u Europi – početno izvješće o utvrđivanju stanja), srpanj 2020., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/report-mental-health-applicants>; EASO, *Consultations with Applicants for International Protection on Mental Health A participatory approach – supported by the Member State authorities and civil society* (Savjetovanja s tražiteljima međunarodne zaštite o mentalnom zdravlju: participativni pristup – uz podršku tijela država članica i civilnog društva), prosinac 2021., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/consultation-applicants-international-protection-mental-health>; EUA, *Critical incident management in the field of asylum and reception* (Upravljanje kriznim situacijama u području azila i prihvaćanja), 2022., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/critical-incident-management-field-asylum-and-reception>.

⁽⁷⁾ EMCDDA-EUA, *Professionals working in reception centres in Europe: an overview of drug related challenges and support needs* (Stručnjaci koji rade u prihvatnim centrima u Europi: pregled izazova povezanih s drogama i potreba za podrškom), listopad 2023., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/professionals-working-reception-centres-europe-overview-drug-related-challenges-and-support-needs>.

⁽⁸⁾ Ibid., str. 21.

⁽⁹⁾ Ibid., str. 21. – 22.

Kako bi se riješila ta pitanja, EUAA je razvio animaciju „Everywhere there is life” (Život je posvuda), usmjerenu na adolescente u prihvatnim centrima u zemljama EU+. Služi kao alat za olakšavanje razgovora o prevenciji i mogućih drugih relevantnih inicijativa u tim okruženjima.

1.1. Svrha ovih smjernica

U ovim se smjernicama pružaju savjeti za upotrebu EUAA-ove animacije „Život je posvuda” kako bi se s tražiteljima koji su adolescentni dječaci razgovaralo o temama u nastavku:

- kako tražitelji dječaci doživljavaju život u prihvatu i glavna pitanja koja su im na umu;
- na što se važno usredotočiti dok čekaju odluku o svojem zahtjevu;
- socijalizacija i povezanost tijekom prihvata;
- motivacija za pozitivne mehanizme suočavanja s problemima putem dostupnih resursa.

U ovim se smjernicama daje i kratak pregled sljedećih tema:

- zlorporaba droga, napredovanje problematične zlorporabe droga i poremećaji povezani sa zlorporabom droga s naglaskom na mlade ([Prilog I. zlorporaba droga i njihov utjecaj na mlade](#));
- prevencija zlorporabe droga, s naglaskom na zdravo okruženje i društvene veze ([Prilog II. Što je učinkovita prevencija zlorporabe droga?](#)).

Pregledi navedeni u prilogima pomažu stručnjacima za prihvata da bolje razumiju dvije obrađene teme.

Sljedeće nije obuhvaćeno ovim smjernicama:

- poremećaji povezani sa zlorporabom droga i povezane štetne posljedice;
- vrste droga koje se obično koriste u Europi i njihovi učinci.

Te teme treba isključiti iz rasprava koje se temelje na EUAA-ovoj animaciji. Ako dječaci pokažu potrebu za razgovorom o učincima zlorporabe droga ili za podrškom, preporučuje se savjetovanje sa stručnjacima za droge ili korištenje resursa kao što su EUDA-ina Europska informacijska mreža za droge i ovisnost o drogama (REITOX) ⁽¹⁰⁾ te certificirani instruktori Europskog programa prevencije (EUPC) ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁰⁾ EUDA, „REITOX-ova mreža nacionalnih središnjica”, mrežno mjesto EUDA-e, pristupljeno 15. siječnja 2025., https://www.euda.europa.eu/about/partners/reitox_en. REITOX se odnosi na EUDA-inu mrežu dionika za praćenje droga na nacionalnoj razini. Sastoji se od 30 imenovanih nacionalnih ustanova ili agencija odgovornih za prikupljanje podataka i izvješćivanje o drogama i ovisnosti o drogama. Te se institucije nazivaju „nacionalne središnjice” ili „nacionalni opservatoriji za droge”.

⁽¹¹⁾ EUDA, „European Prevention Curriculum (EUPC): list of trainers and master trainers” (Europski program prevencije (EUPC): popis instruktora i glavnih instruktora), mrežno mjesto EUDA-e, pristupljeno 15. siječnja 2025., https://www.euda.europa.eu/best-practice/european-prevention-curriculum-eupc/list-of-trainers_en. Popis instruktora dostupan je po zemljama.

1.2. Kome su smjernice namijenjene?

Ove su smjernice namijenjene stručnjacima koji rade s adolescentnim tražiteljima, uključujući socijalnim radnicima, savjetnicima, psiholozima i službenicima za pitanja ranjivosti, nastavnicima te stručnjacima za prihvrat drugih profila ako imaju iskustvo ili obuku u području psihosocijalnog rada. Usmeni prevoditelji i kulturni posrednici koji pomažu u grupnim raspravama s adolescentnim dječacima također mogu pročitati smjernice.

Od stručnjaka za prihvrat uključenih u te rasprave ne očekuje se stručno znanje o zlouporabi droga ili pružanje povezanih informacija.

2. EUAA-ova animacija o prevenciji zlouporabe droga

EUAA-ova animacija o prevenciji zlouporabe droga u skladu je s pristupom koji humanitarni akteri danas široko primjenjuju u području mentalnog zdravlja i psihosocijalne potpore. Tim se pristupom prepoznaje važnost preventivne skrbi za mentalno zdravlje tražitelja. To podrazumijeva ispunjavanje psihosocijalnih potreba tražitelja od trenutka dolaska pružanjem osnovnih usluga i sigurnosti, kao i jačanje angažmana u zajednici, obiteljskih veza, društvenih mreža i psihoedukacije tijekom cjelokupnog boravka kako bi se smanjili rizici negativnih mehanizama suočavanja s problemima, kao što je zlouporaba droga, uz istodobno jačanje otpornosti ⁽¹²⁾.

U animaciji se također slijedi EUDA-in pristup prevenciji zlouporabe droga koji se temelji na dokazima, a kojim se promiče stvaranje okruženja koja ne pozivaju na zlouporabu droge, izgradnja zdravih društvenih odnosa i uključivanje ugroženih osoba u smislene svakodnevne aktivnosti.

Animacija je osmišljena kako bi se službenicima na terenu pomoglo da se povežu s tražiteljima koji su adolescentni dječaci, što im olakšava da razgovaraju o izazovima i o tome kako konstruktivno iskoristiti vrijeme u okviru prihvata. Animacija nije usmjerena na samu zlouporabu droga te ne upotrebljava poruke o zabrani, upozoravanju ili kažnjavanju jer se pokazalo da su one neučinkovite u prevenciji zlouporabe droga kod mladih.

2.1. Svrha i ciljna skupina

Animacija je usmjerena na tražitelje koji su adolescentni dječaci (u dobi od 14 do 17 godina) radi prevencije zlouporabe droga i negativnih mehanizama suočavanja s problemima. Temelji se na pretpostavci da se negativni mehanizmi suočavanja s problemima koje imaju dječaci tražitelji, uključujući zlouporabu droga, mogu spriječiti sveobuhvatnim pristupom u njihovoj situaciji. To uključuje razgovor (grupnu raspravu) o promjenama kroz koje prolaze, njihovim osjećajima i dostupnim resursima u okviru prihvata, kao što su društvena podrška i aktivnosti poput sporta ili učenja. Time ih se potiče da svoje vrijeme u sustavu prihvata iskoriste na zdrav i produktivan način dok čekaju odluku o azilu ⁽¹³⁾.

Animacija se mora pokazati tražiteljima dječacima koji nemaju iskustva sa zlouporabom droga ili koji imaju iskustva s povremenom ili eksperimentalnom uporabom. Prikazivanje animacije ne

⁽¹²⁾ EUAA, *Practical Guide on Mental Health and Well-being of Applicants for International Protection – Part I. for Senior Management* (Praktični vodič o mentalnom zdravlju i dobrobiti tražitelja međunarodne zaštite – dio I. za više rukovodstvo), studeni 2024., str. 29. – 30., pristupljeno 19. ožujka 2025., <https://euaa.europa.eu/publications/mental-health-well-being-applicants-part-i-senior-management>.

⁽¹³⁾ Za značenje tih izraza vidjeti [Prilog I. zlouporaba droga i njihov utjecaj na mlade](#).

preporučuje se za preventivnu raspravu s tražiteljima dječacima koji se suočavaju s čestom ili štetnom zlouporabom droga ili ovisnošću.

Animacija se treba prikazati tražiteljima koji su dječaci tinejdžerske dobi nakon registracije i smještaja u prihvatni objekt. Osmišljena je za razdoblje u kojem čekaju donošenje odluke, što može trajati mjesecima. To se vrijeme može iskoristiti kako bi im se pomoglo da razviju znanje i vještine za cijeli život nakon donošenja odluke i boravka u prihvatnom objektu. U tom je pogledu ključno da budu svjesni svih dostupnih resursa u sustavu prihvata kako bi se spriječila ponašanja negativnih mehanizama suočavanja s problemima.

2.2. Ključne poruke, teme i simboli

Animacija sadržava sljedeće **ključne poruke** za tražitelje koji su adolescentni dječaci tijekom boravka u prihvatnom objektu.

Izazovi s kojima se suočavaš stvarni su i prepoznati:

- emocije kroz koje prolaziš nakon dolaska i prilikom čekanja odluke o zahtjevu, kao što su zabrinutost, stres, frustracija, nada, prirodne su i razumljive;
- negativni mehanizmi suočavanja s problemima, kao što je zlouporaba droga, nekima se mogu činiti kao način nošenja s neizvjesnošću i brigama te možemo razgovarati o tome zašto je to tako.

Postoje mogućnosti za uspješno suočavanje sa situacijom i dobro korištenje vremena u okviru prihvata:

- dostupni su resursi koji ti mogu pomoći da se okreneš pozitivnim mehanizmima suočavanja s problemima:
 - obraćanje osoblju za prihvata i psihosocijalnom osoblju radi informiranja i podrške;
 - obraćanje medicinskom osoblju radi rješavanja zdravstvenih problema ili simptoma;
 - obraćanje drugim korisnicima radi povezivanja i socijalizacije;
 - aktivnost i sudjelovanje u grupnim aktivnostima;
- vjerovanje u svoju snagu, resurse i otpornost.

Ključne teme obrađene u animaciji uključuju:

- usamljenost, prijateljstvo i odabir prijatelja;
- socijalizaciju u novoj zemlji;
- prilagođavanje (npr. učenje jezika);
- negativne mehanizme suočavanja s problemima (npr. zlouporaba droga);
- ciljeve za budućnost (npr. buduće zanimanje);

- pozitivne mehanizme suočavanja s problemima i dostupne resurse u okviru prihvata;
- kome se obratiti i kome vjerovati prilikom čekanja na odluku o zahtjevu.

U animaciji se upotrebljavaju **simboli**, primjerice zmaj, automehaničar i oblaci, koji predstavljaju prethodno navedene teme i potiču razgovor o njima u različitim zemljama i kontekstima (za značenje simbola vidjeti odjeljak [3.2. Poticanje grupne rasprave](#)).

2.3. Priča

U animaciji je prikazan Ahmad, 16-godišnji dječak iz Afganistana koji je u sustavu prihvata proveo nekoliko mjeseci kao tražitelj azila bez pratnje. Dijeli razne emocije i brige nakon dolaska, kao i način na koji se pozitivno nosio sa situacijom dok je čekao odluku bez negativnih ponašanja kao što je zlouporaba droga. Ahmad je tražio podršku od osoblja, sudjelovao u grupnim aktivnostima i stekao prijatelje, što mu je pomoglo da se bolje osjeća i bude dio zajednice korisnika prihvatnog centra, a to mu je pak pomoglo da se manje brine i bude angažiraniji.

Animacija prikazuje Ahmada koji živi u dva prihvatna objekta. U početku boravi u kontejnerskom objektu s mješovitim korisnicima, a zatim biva premješten u specijaliziranu ustanovu za maloljetnike bez pratnje.

Napomena. Animacija je generička i osmišljena za upotrebu u svim zemljama EU+, pa bi opisani kontekst prihvata mogao biti realističniji u nekim zemljama EU+, a manje u drugima.

3. Kako voditi grupne rasprave s tražiteljima koji su adolescentni dječaci služeći se animacijom agencije EUAA

Grupne rasprave trebale bi se odvijati u prihvatnim objektima uz dostupne rekreacijske aktivnosti, aktivnosti podrške i aktivnosti učenja za mlade tražitelje (interno ili putem upućivanja). To se smatra ključnim preduvjetom za organizaciju tih rasprava o prevenciji. Osim toga, uvijek je dobro da se rasprave uključe u širi raspon psihosocijalne i rekreacijske podrške koja se pruža tražiteljima.

3.1. Priprema i zaštitne mjere

Sastav grupe i okvir

- Od 6 do 10 tražitelja koji su adolescentni dječaci (od 14 do 17 godina), bez pratnje, u odvojenoj pratnji ili u mješovitoj grupi.
- Tražitelji koji su adolescentni dječaci, a koji ne konzumiraju droge ili koji imaju iskustvo s umjerenom ili povremenom zlouporabom droga.
- Od 60 do 90 minuta za raspravu, uz stanku od 15 minuta ako rasprava traje do 90 minuta.

Vremenski plan

- Započnite od drugog mjeseca nadalje, nakon što svi postupci prihvata, uključujući smještaj, budu dovršeni i kada se sudionici budu osjećali stabilnije u novom okruženju.
- Zakažite sastanke kako bi se izbjegle kolizije s drugim obvezama sudionika (obrazovanje, tečajevi jezika, sport).

Osigurano sudjelovanje za sve. Pobrinite se da rasprave organizirate za svu zainteresiranu mladež.

Informirano i dobrovoljno sudjelovanje. Unaprijed obavijestite sudionike i njihove skrbnike kako bi bili svjesni svrhe i formata rasprave te pristali na sudjelovanje. Zajednički se dogovorite o vremenu održavanja.

Dostupna podrška. Obavijestite sudionike da će po potrebi biti dostupna naknadna podrška socijalnog radnika ili mentora.

Siguran prostor

- Tražitelji koji se suočavaju s ozbiljnom psihičkom potresenošću ili krizom ne smiju biti dio grupe kako rasprava ne bi prouzročila dodatnu uznemirenost.
- Osigurajte da sudionik koji je tijekom rasprave uznemiren odmah dobije stručnu podršku i da, ako je potrebno, kasnije može pojedinačno raspravljati o temama.
- Razgovarajte s usmenim prevoditeljem nakon sastanka, posebno ako je i on prethodno bio tražitelj.

Pristup raspravi

- Potičite sve sudionike na sudjelovanje, ali ih nemojte pritiskati. Sudjelovanje u tišini također je korisno.
- Podijeljena mišljenja smatrajte vrijednima samima po sebi i izbjegavajte rasprave o tome jesu li ispravna ili pogrešna.
- Postavljajte dodatna pitanja kako biste razumjeli razmišljanja i reakcije sudionika. Ostanite otvoreni za niz reakcija koje sudionici mogu izraziti: odobravanje, osuđivanje, osjećaje, kritike, pitanja ili nedoumice.

Jezik i usmeno prevođenje

- Moderatori trebaju govoriti jezik sudionika ili surađivati s usmenim prevoditeljem ili kulturnim posrednikom.
- Usmene prevoditelje treba informirati o svrsi rasprave i ovim smjernicama.
- Jezik mora biti primjeren dobi, jednostavan, suosjećajan i zanimljiv.
- Sudionici trebaju dijeliti zajednički jezik (materinski jezik ili drugi jezik). Miješane jezične grupe zahtijevaju više prevoditelja, što može usporiti raspravu i utjecati na grupnu dinamiku.

3.2. Poticanje grupne rasprave

Grupnu raspravu treba voditi moderator uz podršku usmenog prevoditelja ili kulturnog posrednika, ako je to potrebno. Moderator i usmeni prevoditelj unaprijed trebaju pogledati animaciju, prethodno se sastati kako bi razumjeli svrhu rasprave i dogovorili se o načinu i strukturi rasprave.

Preporučuje se da se rasprava održi u dvije faze s uvodnom i završnom fazom.

Protok	Trajanje	Cilj	Kako
Uvod	10 min	Priprema grupe dječaka na raspravu i utvrđivanje pravila.	• Međusobno se predstavite. • Brza igra.
Faza 1	40 min	Razgovor o glavnim temama animacije, uz davanje prednosti onima koje odaberu sudionici.	• Gledanje cijele animacije. • Ponovno puštanje ključnih prizora animacije.
Stanka (15 minuta)			
Faza 2	15 min	Upoznavanje sudionika s resursima dostupnima u određenom prihvatnom objektu.	• Dijeljenje relevantnih informacija i drugih dostupnih vizualnih materijala.
Završna faza	10 min	Prepoznavanje važnosti sudjelovanja dječaka i pozivanje da podijele dojmove iz grupne rasprave.	• Vrijeme u kojem sudionici ukratko iznose dojmove o raspravi.

3.2.1. Uvod u grupnu raspravu

Raspored sjedenja

Savjetujemo da stolice rasporedite polukružno, uključujući za moderatora i usmenog prevoditelja. Provjerite mogu li svi jednako dobro vidjeti zaslon.

Zagrijavanje

- Svi se sudionici predstavljaju ako se međusobno ne poznaju ⁽¹⁴⁾.
- Kratko odigrajte neku igru ⁽¹⁵⁾ ako je to potrebno za stvaranje ugodne atmosfere.
- Ako se svi međusobno poznaju, odmah prijedite na sljedeći korak.

Uspostavite pravila grupe

Prije početka zajedno dogovorite nekoliko osnovnih pravila, kao što su:

- slušanje jedni drugih;
- poštovanje različitih mišljenja;
- održavanje pozornosti (nema telefona / izlazaka unutra-van).

⁽¹⁴⁾ Na primjer, sudionici si mogu međusobno dodavati lopticu. Sudionik s lopticom može se predstaviti tako da kaže svoje ime i nešto što voli raditi, a zatim lopticu baci sljedećem sudioniku.

⁽¹⁵⁾ Kratka igra može uključivati postavljanje pitanja svakom dječaku o tome što voli (omiljeni sport, voće, doba dana) i kratko objašnjenje. Neka odgovori budu kratki.

Objasnite:

- svrhu i trajanje rasprave;
- to da rasprava nije povezana s odlučivanjem o njihovom zahtjevu za azil;
- to da nema pravog ili pogrešnog odgovora, nego da je važno zajedno razgovarati na temelju zajedničkih dojmova i razmišljanja o animaciji;
- to da sudionici mogu otići bilo kada ako im je nelagodno.

Pogledajte animaciju: pustite grupi animaciju u trajanju od 2,51 minute.

Započnite s postavljanjem pitanja: „Što vas se dojmilo u ovoj animaciji?”

3.2.2. Savjeti za vođenje grupne rasprave – faza 1

Utvrđivanje i rasprava o temama koje zanimaju sudionike.

U raspravi ćete istražiti kako sudionici reagiraju na animaciju i utvrditi koje ih teme zanimaju, bez nametanja ideja. Različite skupine tražitelja koji su adolescentni dječaci mogu se usredotočiti na različite teme, ovisno o njihovim osobnim okolnostima, podrijetlu itd. Teme mogu obuhvaćati usamljenost, prilagodbu novoj zemlji, profesionalne ambicije. Neki se mogu odlučiti govoriti o drogi i kriminalitetu. Svaka tema koju sudionici pokrenu valjana je za raspravu, a moderatori moraju osigurati usredotočenost na prevenciju i jačanje otpornosti sudionika.

U nastavku možete pronaći savjete za upotrebu tema i simbola iz animacije kako biste vodili smislenu raspravu. U odjeljku „Pogledajmo поближе” objašnjavaju se konkretni ključni dijelovi animacije.

Animacija o prevenciji zlouporabe droga „Život je posvuda” – glavne teme	
Prvi susret sa sustavom prihvata i novim okruženjem	
Vremenske oznake: 00,00 – 00,35	
Glavne poruke	Izazovi i osjećaji s kojima se suočavaš nakon dolaska u novu zemlju stvarni su i prepoznati.
Pitanja za usmjeravanje rasprave	Dolazak u novu zemlju može predstavljati izazov. S obzirom na tvoje iskustvo, što ti je bilo teško, a što si doživio pozitivnim i korisnim? Ponekad se je teško snaći na novom mjestu. S obzirom na tvoje iskustvo, što ti je bilo teško, a što si doživio pozitivnim i korisnim?
Teme za raspravu	• jezik • nova kultura i pravila • ostale teme koje pokrenu sudionici
Glavni simboli	Kontejnerski objekti: predstavljaju privremenu životnu fazu tražitelja.
Pogledajmo поближе priču iz animacije. Ahmad, šesnaestogodišnji dječak bez pratnje iz Afganistana, dolazi u kontejnerski prihvatni objekt, osjeća se nesigurno i okruženje mu je nepoznato. Usamljen je, suočava se s kulturnim razlikama i potrebom da nauči pravila novog okruženja.	

Nedoumice s prilagodbom novoj zemlji		Vremenske oznake: 00,35 – 1,20
Glavne poruke	Izazovi i osjećaji s kojima se suočavaš pri prilagodbi na život u prihvatnom centru i novu kulturu stvarni su i prepoznati.	
Pitanja za usmjeravanje rasprave	Ako je nekome dosadno ili je zabrinut tijekom boravka u prihvatnom centru, kako si može pomoći? Što misliš, što takvoj osobi može pomoći da se osjeća bolje?	
Teme za raspravu	• usamljenost • dosada • čežnja za domom, obitelji i prijateljima • tjeskoba zbog prilagodbe i ishoda zahtjeva za azil • biranje dobrog društva • negativni mehanizmi suočavanja s problemima (pušenje, alkohol, droga) • druge teme koje pokrenu sudionici	
Glavni simboli	Oblaci: predstavljaju prolazak vremena; nedostatak povezanosti sa stvarnošću. Noć: predstavlja loše raspoloženje, aktivnosti s negativnim posljedicama, tugu.	
Pogledajmo pobliže priču iz animacije. Ahmad sam sjedi u sobi i gleda u oblačno nebo koje simbolizira prolazak vremena bez smislenih aktivnosti. Osjeća se usamljeno i preplavljeno novom situacijom te razmišlja o obitelji i prijateljima u svojoj zemlji. Prizor prenosi osjećaj tuge i zabrinutosti jer Ahmad pokušava dokučiti kako se prilagoditi novom životu. U sljedećoj sceni Ahmad vidi skupinu dječaka izvan prihvatnog objekta. Kasno je navečer i oni puše i piju, a možda i uzimaju drogu. Međutim, primjećuje da ni oni nisu dobro i da ne znaju kako se snaći u novim životnim okolnostima. Odlučuje da im se neće pridružiti. Ahmad zna da nije došao u novu zemlju da bi konzumirao drogu kako bi se uklopio.		
Konstruktivno korištenje vremena u prihvatnom centru za postizanje budućih ciljeva		Vremenske oznake: 1,20 – 2,38
Glavne poruke	Vrijeme u prihvatnom centru može se iskoristiti na zdrav i koristan način za učenje i pripremu za život nakon donesene odluke o azilu. Otporan si i uz pomoć prijatelja i podrške osoblja možeš se provoditi vrijeme ispunjeno i smisleno dok čekaš odluku o svojem zahtjevu.	

Pitanja za usmjeravanje rasprave	Zašto je važno imati dobre prijatelje? Što znači biti dobar prijatelj? Kojim se zanimanjem želiš baviti i zašto? Koje su vještine potrebne za to zanimanje? Što ti se najviše sviđa u tvojoj matičnoj zemlji i njezinoj kulturi? Da ti se pruži prilika da napraviš nastavak ove animacije, kako bi nastavio Ahmadovu priču? <i>Alternativni pristup</i> Što misliš o tome kako je Ahmad provodio vrijeme u prihvatnom objektu – je li mu to bilo korisno? Misliš li da Ahmad radi nešto što bi i ti mogao češće raditi? Imaš li neke druge ideje?
Teme za raspravu	• prijateljstvo: biranje dobrih prijatelja i izbjegavanje lošeg društva • stjecanje zanimanja: usmjeravanje na vještine potrebne za buduće zanimanje • otpornost • važnost domaće kulture i jezika
Glavni simboli	Zmaj: predstavlja slobodu, otpornost, nadu, timski rad i prijateljstvo (zmaj pušta dvoje ljudi). <i>Puštanje zmajeva popularna je aktivnost na otvorenom u zemljama poput Afganistana ili Sirije.</i> Automehaničar: predstavlja zanimanje koje pruža ispunjenost i neovisnost.
Pogledajmo поближе priču iz animacije. Ahmad odlučuje da neće uzimati drogu kako bi se uklopio te se umjesto toga usredotočuje na svoj cilj stjecanja zanimanja. Oblaci koje je vidio s prozora pretvaraju se u zmaja koji simbolizira njegove buduće težnje. U sljedećem prizoru, koji predstavlja budućnost, Ahmad je stariji i radi kao automehaničar. Sljedeća scena prikazuje Ahmada nakon što se preselio u specijalizirani objekt za maloljetnike bez pratnje gdje sudjeluje u aktivnostima, ima dobre prijatelje, kao što je Huseyin, i pohađa tečajeve jezika. Provode vrijeme zajedno, puštaju zmajeve i pišu domaću zadaću. U posljednjoj sceni Ahmad telefonski razgovara s rođakom, priprema se za sportske aktivnosti s prijateljima i sastanak sa svojim socijalnim radnikom, što pokazuje da mu je vrijeme u prihvatnom centru dobro strukturirano. Napomena. Ne moraju se svi dječaci poistovjetiti s puštanjem zmajeva (neki na to mogu gledati kao na aktivnost za malu djecu). U tom im se slučaju može postaviti pitanje o aktivnosti/igri u kojoj uživaju s prijateljima.	

3.2.3. Savjeti za vođenje grupne rasprave – faza 2

Upoznavanje s resursima dostupnima sudionicima.

Rasprava o „odabranim” temama vodit će do razgovora o dostupnim resursima u prihvatnom centru kako bi se adolescentnim dječacima pomoglo da svoje vrijeme provode na strukturiran i zdrav način.

Informirat ćete ih o tome kako i gdje pronaći informacije, o medicinskoj i psihološkoj potpori, učenju jezika, potpori povezanoj sa školovanjem te rekreacijskim, sportskim i kulturnim aktivnostima.

Osim toga, predstaviti ćete osoblje za podršku u objektu kao što su socijalni radnici, medicinske sestre, liječnici i psiholozi, ako su dostupni. Cilj je potaknuti dječake da prihvatni centar doživljavaju kao zajednicu i da se koriste njegovim resursima tražeći pomoć od osoblja kad im je to potrebno.

Konstruktivno korištenje vremena u prihvatnom centru za dobivanje informacija, podrške ili smjernica		Vremenske oznake: 1,41 – 2,10
Glavne poruke	U prihvatnom centru postoje resursi koji će ti pomoći da vrijeme iskoristiš na zdrav način. Kad nešto trebaš, reci to odgovarajućem članu osoblja. Trebao bi potražiti podršku i postavljati pitanja kad su ti potrebne informacije i smjernice.	
Pitanja za usmjeravanje rasprave	Znaš li kada se možeš obratiti osoblju radi podrške? Jesi li upoznat s društvenim, obrazovnim i rekreacijskim aktivnostima u ovom objektu?	
Teme za raspravu	• važnost medicinske, psihosocijalne podrške, potpore povezane sa školovanjem i učenjem jezika (govorite samo o onome što je dostupno i pristupačno) • organizacija dana i dostupne rekreacijske aktivnosti • dostupni konkretni društveni, medicinski, obrazovni i rekreacijski resursi	
Glavni simboli	Zmaj: predstavlja prijateljstvo, timski rad, potporu vršnjaka. Osoblje za prihvata (medicinska sestra, službenik za prihvata): predstavlja važnost ljudskog kontakta i pružanje podrške.	
Pogledajmo поблиže priču iz animacije. Ahmad se osoblju obraća za pomoć. Razgovara sa socijalnim radnikom radi smjernica o društvenom životu u prihvatnom centru i odlazi k medicinskoj sestri koja mu daje lijek protiv boli. Ahmadov prijatelj Huseyin također traži savjet od socijalnog radnika koji ga sluša i pruža mu smjernice te po potrebi predlaže razgovor s psihologom. Animacija završava porukom kojom se mladež potiče da se obrate osoblju prihvatnog centra radi usmjeravanja.		

3.2.4. Doprinos grupne rasprave

Kako biste zaključili sastanak, zamolite dječake da podijele svoja razmišljanja o razgovoru i pitajte ih:

- Što vam je bilo dobro u našoj raspravi?
- Što je moglo biti bolje?

- Kad biste svoje osjećaje u vezi s raspravom trebali opisati jednom riječju ili slikom, što bi to bilo?

Nemojte se ponovno vraćati na raspravu na temelju njihovih odgovora. Samo im dajte prostor za dijeljenje misli ili osjećaja. Nakon što ih svi podijele, zahvalite im na sudjelovanju.

Podsjetnik: Recite dječacima da u prikladno vrijeme mogu dogovoriti sastanak sa socijalnim radnikom ili mentorom ako žele razgovarati o animaciji i njezinim temama ili o nečemu što je rasprava potaknula.

Prilozi s dodatnim informacijama za osobe koje vode preventivne grupne rasprave

Pregledi u nastavku imaju za cilj pomoći stručnjacima za prihvata u boljem razumijevanju teme zlouporabe droga, a koji će voditi grupne rasprave s tražiteljima koji su adolescentni dječaci. Oni sami po sebi nisu namijenjeni kao materijal koji će se upotrebljavati u grupnim raspravama.

Prilog I. zlouporaba droga i njihov utjecaj na mlade

Stanje s drogom u EU-u obilježeno je visokom razinom dostupnosti i zlouporabe droga. Dostupne tvari vrlo su različite i obuhvaćaju širok raspon droga i novih sintetičkih droga. Osobe koje uzimaju drogu mogu biti izložene većem riziku od štetnih zdravstvenih posljedica uslijed konzumacije, možda i bez znanja, snažnijih ili novijih tvari ili mješavina droga s nepoznatim zdravstvenim rizicima ⁽¹⁶⁾. zlouporaba droga u europskim zemljama prisutna je i među odraslima i mladima.

Što je zlouporaba droga? zlouporaba različitih droga koje utječu na osjećaje, percepciju, misaone procese i/ili ponašanje. To može uključivati povremenu i eksperimentalnu zlouporabu koja, međutim, ovisno o različitim čimbenicima, može prerasti u učestaliju i problematičniju zlouporabu. zlouporabu droga možemo promatrati kao proces koji napreduje kroz tri faze, kako je opisano u nastavku.

1. zlouporaba uključuje umjeren i povremen unos, pri čemu je konzumacija droga tek jedna od brojnih aktivnosti s rekreacijskom svrhom.
2. U intenzivnijoj i eskaliranoj zlouporabi konzumacija postaje učestalija i trajnija te glavna aktivnost u slobodnom vremenu pojedinca. Iako socijalno i osobno funkcioniranje počinje slabjeti, ponašanje je i dalje u velikoj mjeri organizirano, a pojedinac može ispunjavati većinu svojih uloga i odgovornosti.
3. Gubitak kontrole nad konzumacijom droga i razvoj poremećaja uzrokovanih zlouporabom droga znači da su aktivnosti povezane s njima postale glavni fokus pojedinca. Važno je napomenuti da je ulazak u jednu fazu nužan, ali ne i dovoljan uvjet za prelazak u sljedeću ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ EMCDDA, *European Drug Report. Trends and Developments* (Agencija EU-a za droge, Europsko izvješće o drogama. Trendovi i kretanja), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2022., *EMCDDA European Drug Report 2024* (Agencija EU-a za droge, Europsko izvješće o drogama 2024.), EUDA.europa.eu, 2024., pristupljeno 5. prosinca 2024., <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

⁽¹⁷⁾ EMCDDA, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (Agencija EU-a za droge, Europski program prevencije. Priručnik za donositelje odluka, donositelje mišljenja i oblikovatelje politika o znanstveno utemeljenoj prevenciji zlouporabe droga), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2019., EUDA.europa.eu, str. 28.–29., pristupljeno 19. ožujka 2025., https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en. EUPC je osmišljen za osposobljavanje stručnjaka koji u Europi sudjeluju u oblikovanju odluka, mišljenja i politika u području prevencije zlouporabe droga utemeljene na znanosti.

Što je poremećaj povezan s zlouporabom droga? Iako većina ljudi koji konzumiraju droge ne doživi ozbiljniju štetu, neki korisnici razviju probleme koji značajno narušavaju njihovo zdravlje, društveno funkcioniranje i opću dobrobit. Takva stanja nazivaju se poremećajima povezanim s zlouporabom droga, a mogu biti blaga, umjerena ili teška. Prema Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (Međunarodna klasifikacija bolesti, ICD-11), razlikuju se štetna zlouporaba droga i ovisnost. Štetna zlouporaba droga odnosi se na obrazac zlouporabe koji uzrokuje oštećenje tjelesnog ili mentalnog zdravlja. Ovisnost se odnosi na zlouporabu koja uzrokuje žudnju i poteškoće u kontroliranju uzimanja tvari; trajnu zlouporabu unatoč štetnim posljedicama; razvoj tolerancije; i simptome ustezanja. Neke osobe mogu imati probleme povezane s zlouporabom droga iako ne ispunjavaju kliničke kriterije za štetnu zlouporabu ili ovisnost ⁽¹⁸⁾.

zlouporaba droga i mladež. Školsko istraživanje na razini EU-a o alkoholu i drugim drogama, koje se povremeno provodi među mladima u dobi od 15 do 16 godina, pokazuje da su oni posebno pogođeni pušenjem cigareta i konzumacijom alkohola, uključujući opijanje. Gotovo petina sudionika u istraživanju izvijestila je o nezakonitoj zlouporabi droga, pri čemu je kanabis bila najčešće korištena tvar. Nemedicinska zlouporaba lijekova na recept među adolescentima razlog je za zabrinutost jer su neki sudionici izjavili da su tijekom života uzimali sredstva za smirenje, sedative ili lijekove protiv bolova kako bi se drogirali ⁽¹⁹⁾. Mladi koji pristižu u Europu, poput tražitelja međunarodne zaštite, izloženi su društvima permisivnima prema zlouporabi droga i s time povezanim rizicima.

Mladi mogu probati ili konzumirati droge iz različitih razloga.

Slijedenje ponašanja drugih ljudi

Roditelji i druge odrasle osobe koje redovito piju alkohol, puše ili isprobavaju droge stvaraju dojam popustljivosti i prihvaćenosti njihove zlouporabe. Takvu percepciju dodatno stvaraju i vršnjaci i prijatelji koji piju ili konzumiraju kanabis te općenito vršnjačko okruženje koje sugerira da je zlouporaba droga dio mladenačkog iskustva i navodnog uživanja u životu.

Znatiželja i želja za novim iskustvima

Psihoaktivne tvari mogu se konzumirati iz znatiželje ili radi postizanja trenutnog zadovoljstva jer brzo djeluju, a početni učinci mogu biti ugodni. Također ih se može isprobati kako bi se doživjela i pokazala samostalnost te osjećaj odraslosti.

Bijeg i samoliječenje.

Ako je mlada osoba frustrirana i nema pouzdanog prijatelja ili podržavajuće društveno okruženje, može se okrenuti zlouporabi droga radi olakšanja i kao način da se osjeća energičnije i samopouzdanije. Ponekad se tvari mogu koristiti za suočavanje sa stresom (npr. u školi), anksioznošću ili depresijom. Kako bi postigli te ciljeve, neki mogu uzimati stimulanse

⁽¹⁸⁾ EMCDDA, *European Prevention Curriculum. A Handbook for decision-makers, opinion-makers and policy-makers in science-based prevention of substance use* (Agencija EU-a za droge, Europski program prevencije. Priručnik za donositelje odluka, donositelje mišljenja i oblikovatelje politika o znanstveno utemeljenoj prevenciji zlouporabe droga), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2019., str. 29.–30., pristupljeno 19. ožujka 2025., https://www.euda.europa.eu/publications/manuals/european-prevention-curriculum_en.

⁽¹⁹⁾ EMCDDA, *ESPAD Report 2019. Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs* (Agencija EU-a za droge, Izvješće ESPAD-a za 2019. Rezultati Europskog istraživanja o pušenju, pijenju alkohola i uzimanju droga), Ured za publikacije Europske unije, Luxembourg, 2020., pristupljeno 19. ožujka 2025., https://www.espad.org/sites/default/files/2020.3878_EN_04.pdf, str. 42. – 48. Istraživanje je provedeno u 49 europskih zemalja.

na recept kako bi imali više energije i poboljšali koncentraciju ili sedative na recept kako bi se nosili s emocionalnim stresom različitog porijekla.

Usamljenost i dosada

Nekim mladima može biti teško pronaći način da se nečime zaokupe ili da se nose sa samoćom. Iako im droge mogu pružiti osjećaj zaokupljenosti, one im također mogu poslužiti kao zajednička osnova za druženje s vršnjacima i povezivanje sa skupinom.

Nedostatak samopouzdanja, potreba za slobodnijim izražavanjem

Mlada osoba može vjerovati da pod utjecajem droga djeluje samopouzdanije jer inhibicije popuštaju, a socijalna anksioznost se smanjuje. Na taj je način moguće skupiti hrabrost za stvari koje inače ne biste radili, poput plesa, čak i ako ste loš plesač, pjevanja iz sveg glasa, čak i ako niste dobar pjevač, ili pristupanja vršnjacima, čak i ako ste inače vrlo sramežljivi.

Poticajna okruženja

Uobičajeno je vidjeti mlađe i starije ljude kako konzumiraju alkohol ili droge u filmovima, popularnim medijima ili na društvenim mrežama. Često se prikazuje da se takve aktivnosti odvijaju bez ikakvih posljedica.

Iako povremena zlouporaba droga ne mora odmah dovesti do štetnih posljedica, česta zlouporaba, konzumacija velikih količina, rano započinjanje, zlouporaba više vrsta droga ⁽²⁰⁾ i rizični obrasci (poput konzumacije droga u kombinaciji s vožnjom ili seksualnom aktivnošću) mogu imati negativne posljedice. Postoje čvrsti dokazi da česta zlouporaba droga može dovesti do narušenog tjelesnog i mentalnog zdravlja, što utječe na trud i uspjeh u obrazovanju ⁽²¹⁾.

Prilog II. Što je učinkovita prevencija zlouporabe droga?

Cilj je prevencije zlouporabe droga zaustaviti ili odgoditi zlouporabu psihoaktivnih droga. Također može imati ulogu u smanjenju vjerojatnosti da će osobe koje su počele zloupotrebljavati droge napredovati prema problematičnoj zlouporabi droga ⁽²²⁾. Većina ciljnih skupina za prevenciju nije u neposrednom riziku od poremećaja povezanih s zlouporabom droga, ali te osobe mogu biti izložene riziku od štetnih posljedica po tjelesno ili mentalno zdravlje, napuštanja obrazovanja, upadanja u probleme s policijom i rizičnog ponašanja (npr. rizičnog seksualnog ponašanja). Takve posljedice potencijalno može doživjeti svatko tko konzumira droge.

⁽²⁰⁾ Zlouporaba više vrsta droga odnosi se na zlouporabu dviju ili više droga, zakonitih ili nezakonitih, istodobno ili uzastopno. Kombinirana zlouporaba droga može povećati rizik od zdravstvenih problema i otežati provođenje učinkovitih intervencija, što predstavlja izazov, primjerice, pri zbrinjavanju akutnih trovanja.

⁽²¹⁾ Ured Ujedinjenih naroda za droge i kriminal, Organizacija Ujedinjenih naroda za obrazovanje, znanost i kulturu, Svjetska zdravstvena organizacija, „Education Sector Responses to the Use of Alcohol, Tobacco and Drugs” (Odgovori obrazovnog sektora na konzumaciju alkohola, duhana i droga), *Good Policy and Practice in Health Education*, knjižica 10, 2017., str. 26., pristupljeno 19. ožujka 2025., https://cdn.who.int/media/docs/default-source/substance-use/247509eng.pdf?sfvrsn=51329e52_2&download=true.

⁽²²⁾ EMCDDA *European Drug Report 2024* (Agencija EU-a za droge, Europsko izvješće o drogama za 2024.), EUDA.europa.eu, 2024., pristupljeno 5. prosinca 2024., str. 14., <https://emcdda.europa.eu/publications/european-drug-report/2024>

Studije pokazuju da se početak zlouporabe droga kod mladih školske dobi može dogoditi ako su preventivne mjere usmjerene na razvoj njihovih osobnih i društvenih vještina radi poticanja zdrave socijalizacije, i na stvaranje poticajnog okruženja s ograničenim okidačima za nezdravo ponašanje. Takve strategije prevencije usmjerene su na sljedeće:

- razvoj socijalnih kompetencija, vještina odbijanja i sposobnosti donošenja zdravih odluka na individualnoj razini;
- školske politike u vezi s zlouporabom droga;
- razvoj sigurnog i podržavajućeg obrazovnog okruženja koje pogoduje učenju i uspostavlja jasna pravila o zlouporabi droga ⁽²³⁾ na razini okruženja i sustava.

zlouporaba droga kod mladih često može biti dio šireg obrasca problematičnog ponašanja i sklonosti rizičnom ponašanju. To je pitanje stoga potrebno rješavati sveobuhvatnim preventivnim mjerama. Umjesto da se zlouporaba droga razmatra izdvojeno i izričito, naglasak treba staviti na razvoj socijalnih vještina i kompetencija koje podupiru zdravu socijalizaciju te na rješavanje okolišnih, društvenih i komercijalnih odrednica i čimbenika koji dovode do takvog ponašanja, a ne na samu zlouporabu droga.

(23) EUDA, „Schools and drugs: health and social responses” (Škole i droga: zdravstveni i socijalni odgovori), travanj 2022., pristupljeno 4. prosinca 2024., https://www.euda.europa.eu/publications/mini-guides/schools-and-drugs-health-and-social-responses_en

Što podrazumijeva prevencija zlouporabe droga (s naglaskom na mladež)?

ŠTO SE PREPORUČUJE	ŠTO SE NE PREPORUČUJE
Na mezorazini (društveno okruženje; zajednica) Osiguravanje okruženja koja: • ne uključuju drogu; • ograničavaju izloženost nezdravim ili rizičnim oblicima ponašanja; • promiču mogućnosti za zdrave oblike ponašanja; • potiču društvenu povezanost. Osiguravanje zdravih društvenih veza. Osiguravanje bliskih obiteljskih veza te podrške i angažmana zajednice. Na mikrorazini (pojedinačna razina) • Osiguravanje smislenog angažmana i osjećaja svrhe. • Razvijanje socijalnih kompetencija. • Psihoedukacija (emocionalna pismenost, nošenje s emocijama i stresom). • Poučavanje učinkovite komunikacije i razvoj interpersonalnih vještina. • Podrška roditeljima u razvoju roditeljskih vještina.	Pružanje intervencija koje temelje samo na informiranju o: • vrstama droga; • negativnim učincima droga na tijelo i um; • kaznama povezanim s zlouporabom droga. Pružanje intervencija (putem društvenih i masovnih medija) koje implicitno sugeriraju da je zlouporaba droga široko rasprostranjena i uobičajena, kulturna norma ili uobičajen način suočavanja s poteškoćama.

Ured za publikacije
Europske unije

